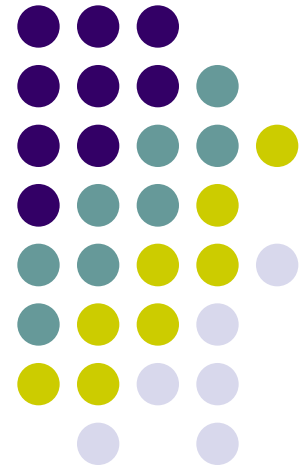
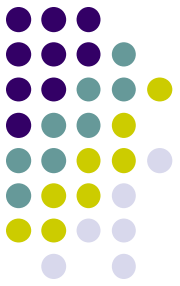

Тема 3

Правове регулювання підприємницької (комерційної) діяльності в Україні

Лектор: к.ю.н., доцент кафедри
підприємницького та корпоративного права
юридичного інституту ДВНЗ “Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана”
Григоренко Олена В’ячеславівна

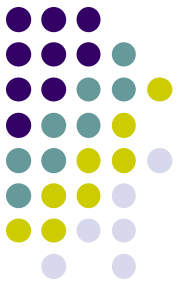

План

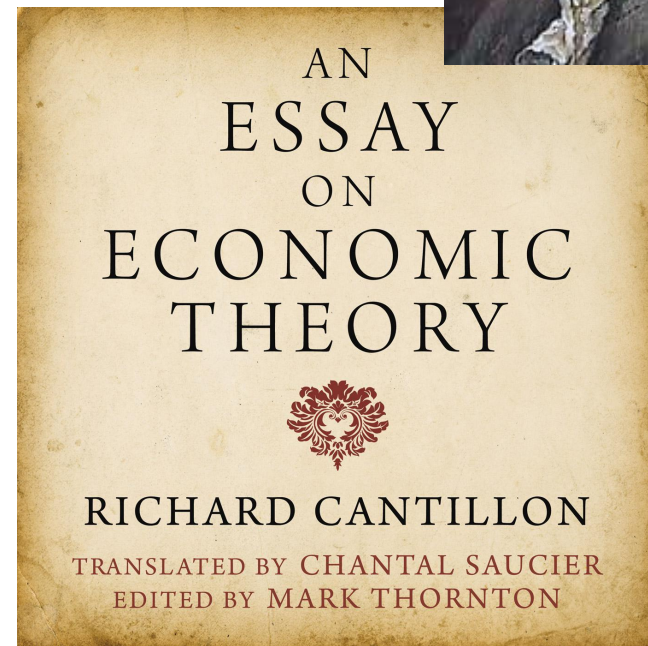
1. Поняття та ознаки підприємництва
2. Поняття та види суб'єктів підприємництва
3. Нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва

Поняття “підприємництво”

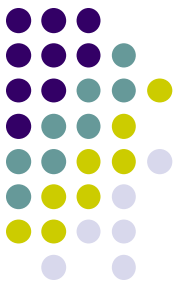

введене англійським економістом
і банкіром Річардом
Кантільоном ще у 17 ст.

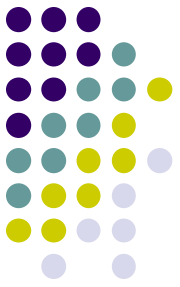
лише у ХХ ст. воно стало
розглядатись як чинник впливу
на виробництво та об'єкт
державного регулювання і
контролю

Що таке підприємництво?

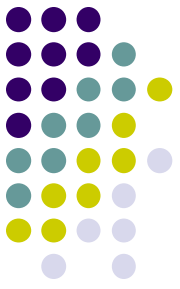
Законодавче визначення поняття підприємництва

Ст.42 Господарського кодексу України,

підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку

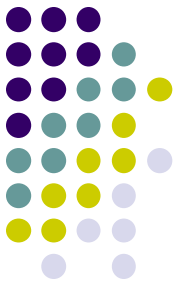

Важливо. Підприємництвом є

не будь-яка корисна для суспільства діяльність по виробництву продукції, наданню послуг, а лише та, що характеризується такими основними ознаками:

- економічною самостійністю
- автономною волею її суб'єктів
- ініціативністю
- творчим новаторським характером
- систематичністю
- здійснюється на власний ризик і під власну повну майнову відповідальність
- здійснюється з метою одержання прибутку
- є правомірною

Стаття 44 ГК. Принципи підприємницької діяльності

- ✓ вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;
- ✓ самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;
- ✓ вільного найму підприємцем працівників;
- ✓ комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;
- ✓ вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом;
- ✓ самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд.

Обмеження підприємницької діяльності

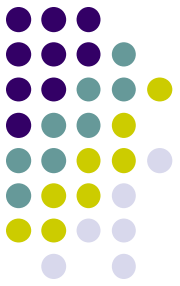
- підприємницька діяльність може бути обмежена
- в Україні, відповідно до чинного законодавства, приватним особам забороняється займатися такими видами підприємницької діяльності, як виготовлення і реалізація наркотичних засобів, військової зброї ті боєприпасів до неї, вибухових речовин, охорона об'єктів державної власності тощо
- встановлюється конкретна низка видів підприємницької діяльності, які можна здійснювати лише за умови отримання спеціального дозволу — ліцензії

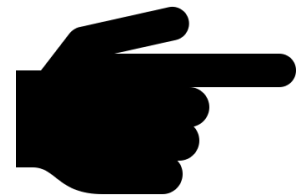
П.1 ст.7 Закону України "Про ліцензування видів господарської діяльності" від 02.03.2015 № 222-VIII (rada.gov.ua)

- 1) банківська діяльність, діяльність з надання фінансових послуг та діяльність з надання банкам послуг з інкасації;
- 4) діяльність у галузі телебачення і радіомовлення, яка ліцензується відповідно до [Закону України](#) "Про телебачення і радіомовлення";
- 5) діяльність у сфері електроенергетики, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених [Законом України](#); 5) діяльність у сфері електроенергетики, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про ринок електричної енергії", і діяльність у сфері використання ядерної енергії, яка ліцензується відповідно до [Закону України](#) "Про дозвілну діяльність у сфері використання ядерної енергії";
- 6) освітня діяльність, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами у сфері освіти;
- 7) виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодovým та зерновим дистиллятом, біоетанолом, алкогольними напоями та тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, і пальним, зберіганням пального, яка ліцензується відповідно до [Закону України](#) "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального";
- 8) [надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації \(крім послуг електронного цифрового підпису\) та технічного захисту інформації](#); 8) надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису) та технічного захисту інформації, за [переліком](#), що визначається Кабінетом Міністрів України;
- 9) будівництво об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значимими (СС3) наслідками, за переліком видів робіт, що визначається Кабінетом Міністрів України, - з урахуванням особливостей, визначених [Законом України](#) "Про регулювання містобудівної діяльності";
- 10) [виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів \(крім активних фармацевтичних інгредієнтів\)](#); 10) виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) - з урахуванням особливостей, визначених [Законом України](#) "Про лікарські засоби";
- 11) [виробництво та ремонт вогнепальної зброї](#) невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівля вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду; виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж;
- 12) [виробництво вибухових матеріалів промислового призначення](#); 12) виробництво вибухових матеріалів промислового призначення за [переліком](#), що визначається Кабінетом Міністрів України;
- 13) [надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення](#); 13) надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення за [переліком](#), що визначається Кабінетом Міністрів України;
- 14) [виробництво особливо небезпечних хімічних речовин](#); 14) виробництво особливо небезпечних хімічних речовин, [перелік](#); 14) виробництво особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, [поводження з небезпечними відходами](#). Не підлягає ліцензуванню зберігання (накопичення) суб'єктом господарювання утворених ним небезпечних відходів, якщо протягом року з дня утворення небезпечні відходи передаються суб'єктам господарювання, що мають ліцензію на поводження з небезпечними відходами;
- 15) [медична практика](#);
- 16) [діяльність банків пуповинної крові](#); 16) діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з [переліком](#), затвердженим Міністерством охорони здоров'я України;
- 17) [ветеринарна практика](#);
- 18) випуск та проведення лотерей з урахуванням особливостей, визначених [Законом України](#) "Про державні лотереї в Україні";
- 18⁻¹) діяльність на ринку азартних ігор, яка ліцензується відповідно до [Закону України](#) "Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор";
- 19) [твіраторська діяльність](#);
- 20) [посередництво у працевлаштуванні за кордоном](#);
- 21) [промисловий вилов водних біоресурсів за межами юрисдикції України](#);
- 22) [культивування рослин](#), включених до [таблиці](#) І Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація (випуск), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного Переліку, - з урахуванням особливостей, визначених [Законом України](#) "Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори";
- 23) [діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації](#); 23) діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації ([критерії належності](#)); 23) діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації (критерії належності та [перелік](#) технічних засобів негласного отримання інформації визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням Служби безпеки України);
- 23⁻¹) діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням технічних засобів розвідки (критерії належності до технічних засобів розвідки визначаються розвідувальними органами України);
- 24) перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, [морським](#); 24) перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським, [автомобільним](#); 24) перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським, автомобільним, [залізничним](#); 24) перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським, автомобільним, залізничним та [повітряним](#); 24) перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, [міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом](#);
- 25) зовнішньоекономічна діяльність відповідно до [статті 16](#) Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність";
- 26) транспортування нафти, нафтопродуктів магістральним трубопроводом;
- 27) діяльність на ринку природного газу, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених [Законом України](#) "Про ринок природного газу";
- 28) централізоване водопостачання та централізоване водовідведення;
- 29) виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільними) тепловими мережами та постачання теплової енергії;
- 30) [охоронна діяльність](#);
- 31) перероблення побутових відходів;
- 32) захоронення побутових відходів;
- 33) [виробництво ветеринарних препаратів](#);
- 34) заготівля та тестування донорської крові та компонентів крові незалежно від їх кінцевого призначення, переробка, зберігання, розподіл та реалізація донорської крові та компонентів крові, призначених для трансфузії.

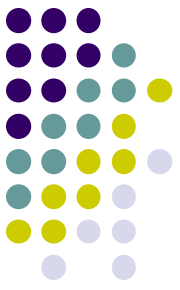
Ознаки підприємництва

1. Підприємництво повинне бути діяльністю

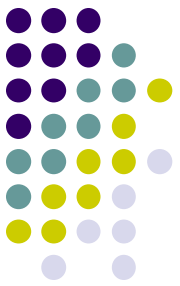
- незважаючи на широке застосування в правознавстві терміна «діяльність», його легальне визначення в юриспруденції відсутнє
- коли мова йде про регулювання конкретних видів діяльності (аудиторської, банківської, біржової, інвестиційної) законодавство обмежується лише загальним її описом, не даючи її поняття
- виходячи із аналізу юридичної та філософської літератури, *підприємницьку діяльність* можна представити як сукупність постійно або систематично здійснюваних дій щодо виробництва матеріальних і нематеріальних благ, реалізації на ринку в якості товару, виконання робіт або надання послуг

2. Професійність

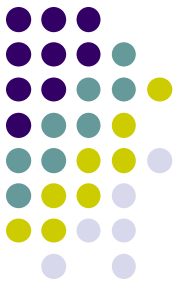
- багато видів діяльності можуть здійснюватися тільки і виключно на професійній основі
- професіоналізм підприємця полягає у веденні підприємницької діяльності суб'єктами, що мають певну кваліфікацію, або мати інформацію, необхідну для прийняття й реалізації рішень
- в одних випадках, як підтвердження професіоналізму чинне законодавство визнає раніше отриману освіту (юридичну, економічну, медичну). В інших же випадках потрібна здача підприємцем відповідних іспитів (для аудиторів, професійних учасників ринку цінних паперів тощо)

3. Самостійність здійснення діяльності

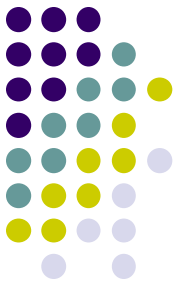
- майнова (наявність у підприємця відособленого майна як економічної бази діяльності. Обсяг майнової самостійності залежить від того юридичного титулу, на основі якого це майно належить суб'єктові. Найбільший обсяг самостійності є у власників майна)
- організаційна (можливість прийняття самостійних рішень у процесі підприємницької діяльності, починаючи від ухвалення рішення займатися такою діяльністю, вибору виду діяльності, її напрямків і методів роботи, організаційно-правової форми, кола засновників. Підприємець вільний і автономний у визначенні будь-яких умов договору, що не суперечить законодавству, у встановленні на його основі прав і обов'язків)

4. Ризиковий характер

- ризик – багатогранне поняття
- закладений у законодавстві в легальному визначенні підприємницької діяльності, ризик означає, що *всі можливі, негативні для підприємця наслідки його підприємницької діяльності, лягають на нього самого*
- ризик і відповідальність - зворотний бік підприємницької самостійності

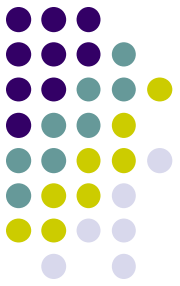

5. Ціль підприємницької діяльності

- систематичне отримання прибутку
- систематичність відмежовує підприємництво від інших видів економічної діяльності, які можуть приносити прибуток (доход), але не систематично, не постійно й без спеціальної спрямованості

Інші властивості підприємництва, зокрема:

- Діяльність особливо творчого характеру
- Новаторський дух
- Опрацювання нових сфер вигідного вкладення ресурсів
- Опанування нових ринків
- Створення нових продуктів
- Планування рекламних заходів

4 етапи еволюції у підприємництві

1. Сировина

2. Продукт

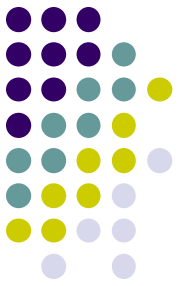
3. Сервіс

4. Враження

Приклади успішного успіху

CIRQUE DU SOLEIL®

FOUR SEASONS

НОВА
ПОШТА

Поняття суб'єкта господарювання

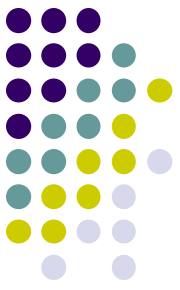
учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна

Суб'єктами господарювання є:

- 1) господарські організації - юридичні особи, державні, комунальні та інші підприємства, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;
- 2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Ознаки суб'єкта господарювання

- 1) суб'єкти мають певну організаційно-правову **форму**, у якій здійснюється господарська або управлінська діяльність. Організаційно-правову форму можна визначити як передбачену або санкціоновану правом організаційну структуру, в якій діє суб'єкт господарського права.
- 2) він має юридично відокремлене і закріплене за ним **майно** у формі основних фондів, обігових коштів, інших цінностей. Тобто, у майновому відношенні суб'єкт господарського права є самостійним і не залежить у своїх рішеннях від засновників і учасників.
- 3) господарська **правосуб'єктність**, тобто визначається законодавством за певним суб'єктом господарювання можливість бути суб'єктом права (мати і здійснювати господарські права і обов'язки, відповідати за їх належне виконання).
- 4) він несе **відповідальність** за своїми зобов'язаннями у межах закріпленого за ним майна.

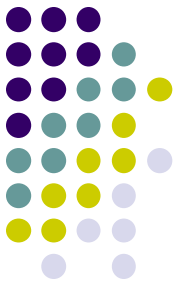

Види суб'єктів підприємництва

Суб'єкти господарювання залежно від **кількості працюючих** та **доходів** від будь-якої діяльності **за рік** можуть належати до\

- ❖ суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва,
- ❖ середнього або
- ❖ великого підприємництва.

Суб'єктами мікропідприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує **10 осіб** та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну **2 мільйонам євро**, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;
- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує **10 осіб** та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну **2 мільйонам євро**, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Суб'єктами малого підприємництва є:

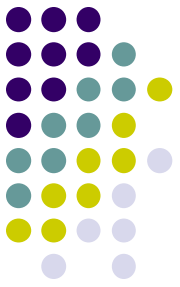
- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує **50 осіб** та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну **10 мільйонам євро**, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;
- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує **50 осіб** та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну **10 мільйонам євро**, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Суб'єктами великого підприємництва:

є юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує **250 осіб** та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну **50 мільйонам євро**, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

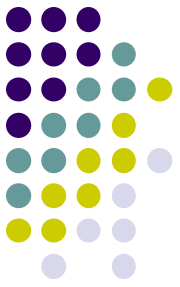
Суб'єкти середнього підприємництва:

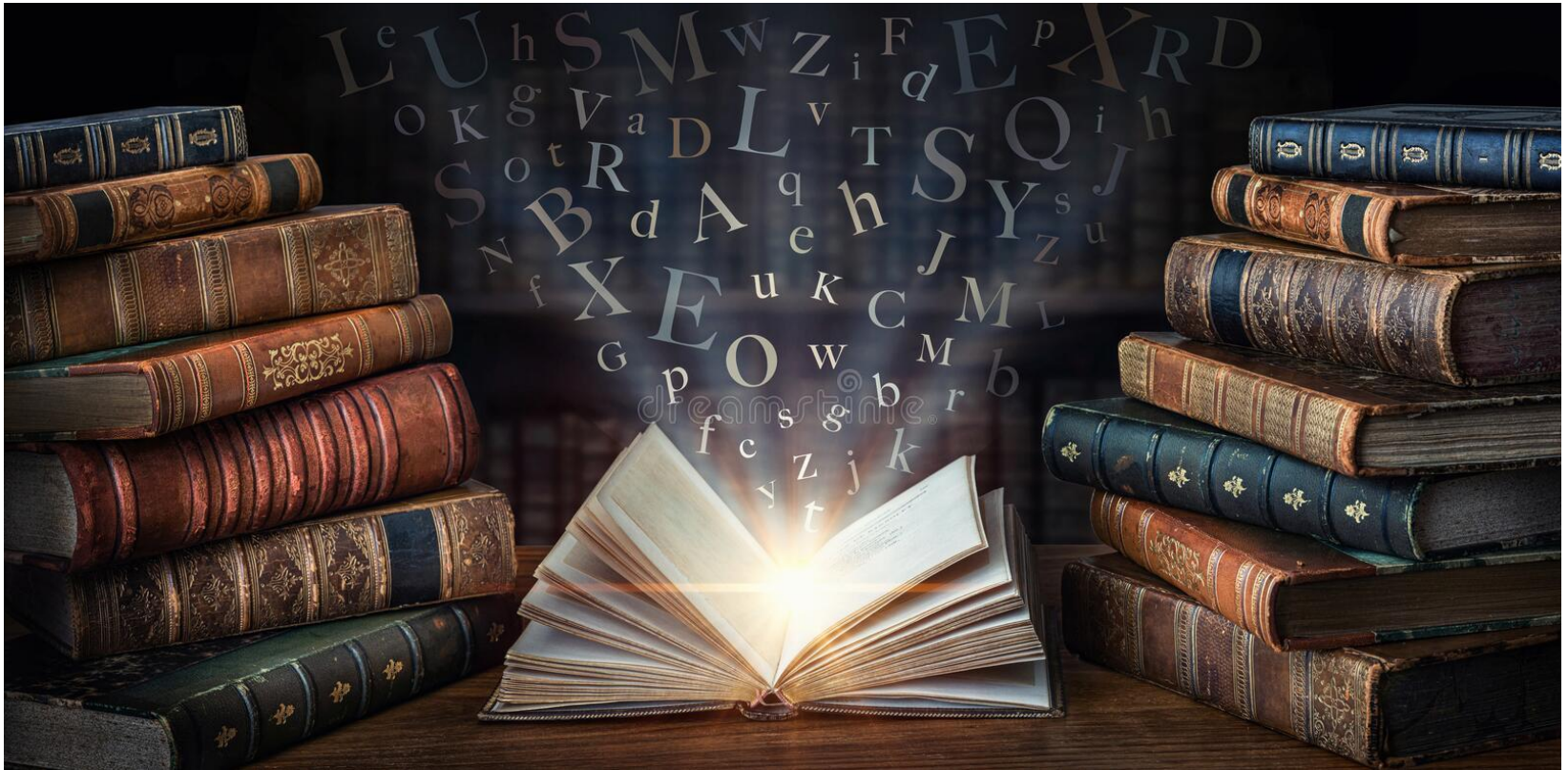
- Усі інші 😊

Нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва

Це ті джерела права, які регламентують підприємницьку діяльність в Україні.

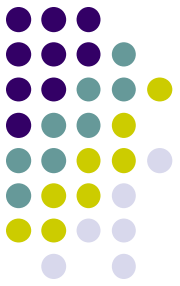

Ієрархія НПА

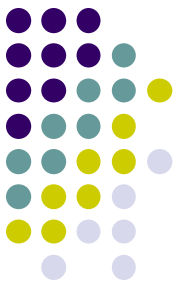
- Конституція України як основний закон держави
- Закони України
- Підзаконні нормативно-правові акти (НПА)
- Міжнародні договори
- Правові звичаї

Конституція України 1996 р.

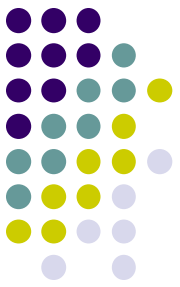

- Основний закон держави

- На найвищому юридичному рівні закріплює економічну основу підприємницької діяльності (ст. 41)
- Встановлює коло суб'єктів, які мають право на заняття підприємницькою діяльністю (ст. 42)
- Гарантує державне обмеження монополізму та забезпечення правового захисту конкуренції у підприємницькій діяльності (ст. 42)

Стаття 41 Конституції

- Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.
- Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом.
- Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону.
- Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.
- Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану.
- Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом.
- Використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі.

Стаття 42 Конституції

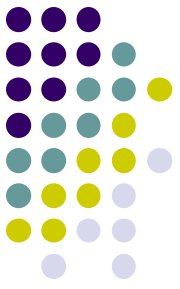
- Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.
- Підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом.
- Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.
- Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів.

Кодифіковані законодавчі акти

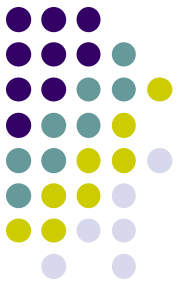
- Господарський кодекс
- Цивільний кодекс
- Податковий кодекс
- Бюджетний кодекс
- Сімейний кодекс
- Митний кодекс
- Повітряний кодекс
- Кодекс торговельного мореплавства
- ...

Господарський кодекс від 16.01.2003 р.

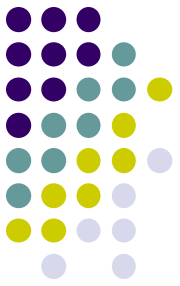

- визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання

ГК

- Визначає основні форми підприємництва
- Загальні гарантії прав підприємців
- Встановлює правові основи державної підтримки підприємництва
- Визначає правовий статус суб'єктів господарювання
- Сутність господарських зобов'язань
- Окреслює засади відповідальності учасників господарських відносин
- Передбачає правове регулювання в деяких сферах господарювання...

- Кодекс містить і положення щодо суб'єктів господарювання
 - фізичних та юридичних осіб,
 - організаційно-правові форми ЮО,
 - правила їх створення, реєстрації, реорганізації й ліквідації,
 - організаційний механізм здійснення ними господарської (у тому числі підприємницької) діяльності.

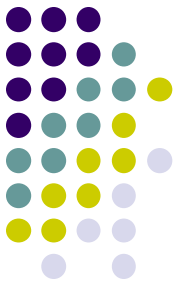

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.

- покликаний регулювати майнові та особисті немайнові відносини між юридично вільними і рівноправними партнерами, в тому числі і між суб'єктами підприємницької діяльності
- ЦК фундаментально регулює зобов'язання, які виникають з договірних відносин (а саме договори є головним інструментом реалізації підприємницької діяльності)

Цивільний кодекс України

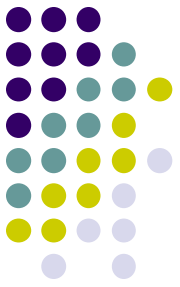
- являє собою єдиний законодавчий акт, в якому систематизовано цивільно-правові норми
- складається із загальної та особливої частин
 - Загальна частина включає основні положення; статті, що стосуються суб'єктів та об'єктів цивільних прав; правочинів; представництва й довіреності; строків і термінів позовної давності.
 - Особлива частина охоплює такі інститути: особисті немайнові права фізичної особи (загальні положення; особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи та її соціальне буття); право власності та інші речові права (поняття та види права власності, підстави його набуття та припинення, право спільної власності, право власності на землю та помешкання, захист права власності, речові права на чуже майно); право інтелектуальної власності; зобов'язальне право (загальні положення, окремі договори та зобов'язання); спадкове право.

Інші кодекси

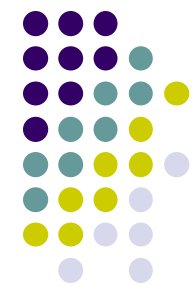
- Повітряний кодекс України, Кодекс торговельного мореплавства України, Водний кодекс України визначають специфіку провадження підприємницької діяльності на відповідних видах транспорту.
- Податковий кодекс регулює відносини оподаткування.
- Митний кодекс встановлює порядок переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів, що поставляються за підприємницькими договорами, а також процедуру митного контролю

Закони України

- Закон України — нормативно-правовий акт, який приймається Верховною Радою України більшістю в 226 голосів (для законів, що стосуються внесення змін до Конституції, — 300 голосів) та підписується Президентом України
- Сукупність законів є чисельною та розгалуженою
- Визначається широким спектром видів та сфер здійснення підприємницької діяльності

Закони України

Загальнорегулятивн
ого
характеру

Галузевого
характеру

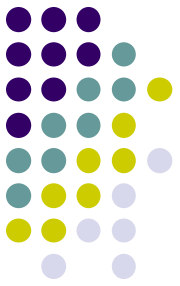
Спеціального
характеру

I. Загальнорегулятивні закони

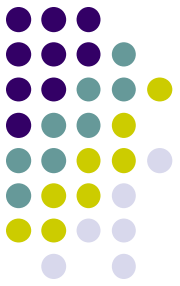
- Такі нормативно-правові акти, що регулюють діяльність загального характеру

Закон України “Про господарські товариства” від 19 вересня 1991 року

- Закон, що визначає поняття і види господарських товариств, правила їх створення, діяльності, а також права і обов'язки їх учасників та засновників.
- Регулює такі окремі види господарських товариств в Україні:
 - [Акціонерне товариство](#)
 - [Товариство з обмеженою відповідальністю](#)
 - [Товариство з додатковою відповідальністю](#)
 - [Повне товариство](#)
 - [Командитне товариство](#)

Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань” від 15.05.2003 р.

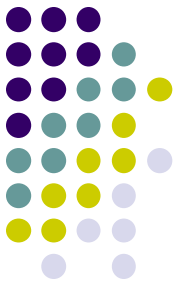
- Регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців
- Встановлює органи державної реєстрації та процедуру її проведення

Закон України “Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю” від 06.02.2018

- визначає правовий статус товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю, порядок їх створення, діяльності та припинення, права та обов'язки їх учасників
- передбачено чимало новел законодавства (введення поняття корпоративних договорів, договір про створення товариства, безвідклична довіреність тощо)

Закон України “Про акціонерні товариства” від 17.08.2008 р.

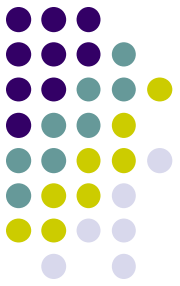

- визначає порядок створення, діяльності, припинення, виділу акціонерних товариств, їх правовий статус, права та обов'язки акціонерів.

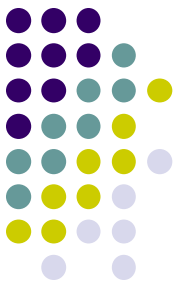
- 27 липня 2022 року Верховна Рада ухвалила Закон «Про акціонерні товариства» (законопроект № 2493), який підписано Президентом 27.07.2022 р.
 - Цей Закон, за винятком низки норм, набуває чинності з **1 січня 2023 року**, змінюючи Закон «Про акціонерні товариства» від 2008 року.

Закон України “Про захист економічної конкуренції” від 11.01.2001 р.

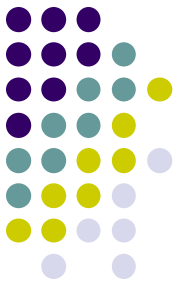

- визначає правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності
- спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин.

Закон України “Про захист від недобросовісної конкуренції” від 07.06.1996 р.

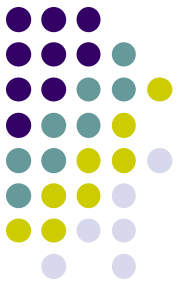
- *недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності*
- спрямований на встановлення, розвиток і забезпечення торгових та інших чесних звичаїв ведення конкуренції при здійсненні господарської діяльності в умовах ринкових відносин

Інші закони

- “Про заставу”
- “Про лізинг”
- “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”
- ...

II. Закони України галузевого характеру

- “Про цінні папери та фондовий ринок”
- “Про ціни і ціноутворення”
- “Про страхування”
- “Про банки і банківську діяльність”
- “Про транспорт”
- “Про автомобільний транспорт”
- “Про зовнішньоекономічну діяльність”
- ...

III. Закони України спеціального характеру

- “Про іпотеку”
- “Про стандартизацію”
- “Про режим іноземного інвестування”
- “Про ліцензування певних видів господарської діяльності”
- “Про обіг векселів в Україні”
- ...

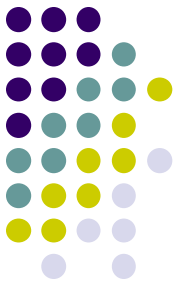
Підзаконні НПА

- В умовах сьогодення зростає роль таких актів
- Положення підзаконних НПА мають відповідати нормам Конституції, міжнародних договорів України, законів України
- До них відносяться:
 - Укази Президента України
 - Постанови і розпорядження КМУ
 - Накази та розпорядження міністерств
 - Акти органів місцевих органів влади
 - Рішення органів місцевого самоврядування

Указ Президента України

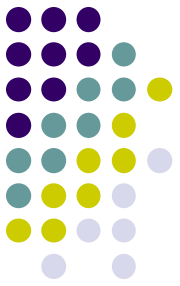
- це НПА, що видаються Головою Держави
- з найважливіших питань, віднесених до його компетенції
- укази можуть мати як нормативний, так і ненормативний (індивідуально- правовий характер).
 - Укази, що мають нормативних характер є загальнообов'язковими та безстроковими, тобто регулюють загальнообов'язкові або обов'язкові для конкретної групи невизначеного кола осіб правила поведінки.
 - Укази індивідуально-правового характеру стосуються конкретно визначеного кола осіб. Це укази, щодо призначення/звільнення, нагородження та удостоєння державними нагородами тощо. Тобто, такі укази конкретно стосуються однієї, або декількох осіб, а не всіх громадян чи людей, або певної категорії громадян чи людей, які на законних підставах знаходяться на території України.

Постанови

- Акти управління, як правило, нормативного характеру, які приймаються на вищому та центральному рівнях виконавчої влади в колегіальному порядку з важливих питань
- Приймають:
 - КМУ
 - Державні служби
 - Відомства
 - Інспекції
 - Агентства
 - ...

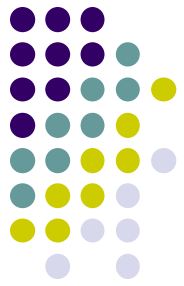

Розпорядження

- Індивідуальні акти управління, що приймаються одноособово посадовою особою на різних рівнях управління

Міжнародні договори

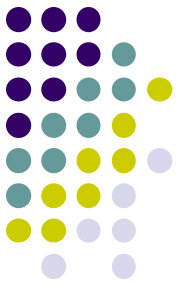

- Є специфічною формою законодавства.
- Міжнародний договір - це угода двох або кількох держав, що містить норми права про встановлення, зміну або припинення прав та обов'язків у відносинах між ними. Він може називатися по-різному: договір, угода, пакт, конвенція, протокол тощо.
- Залежно від рівня, на якому укладається міжнародний договір, він може бути міждержавним, міжурядовим, відомчим, а залежно від кількості сторін - двостороннім або багатостороннім.

- Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України (ст. 9 Конституції України)
- У зв'язку із підтвердженням “європейської ідентичності Українського народу і незворотності європейського та євроатлантичного курсу України” (преамбула Конституції України в редакції від 07.02.2019 р.), Україною ратифіковано низку міжнародно-правових договорів, в т.ч. стосовно підприємницької діяльності

Конвенція УНІДРУА (Міжнародний інститут з уніфікації приватного права) про міжнародний факторинг 1988 р.

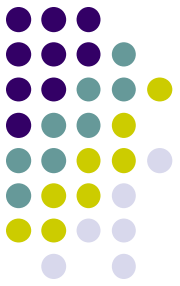
- регулює договори факторингу і відступлення права грошової вимоги
- констатується важливість прийняття єдиних правил для створення правової бази, яка сприятиме міжнародному факторингу

Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг 1988 р.

- Констатується важливість усунення деяких юридичних перешкод для міжнародного фінансового лізингу обладнання, підтримуючи при цьому справедливу рівновагу інтересів між різними сторонами операції
- необхідність зробити міжнародний фінансовий лізинг більш доступним
- розроблення певних уніфікованих правил, які здебільшого стосуються аспектів цивільного й торговельного права міжнародного фінансового лізингу

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року

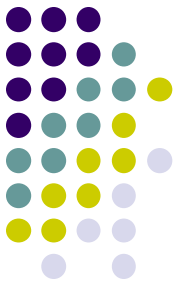

- Конвенція застосовується до договорів купівлі-продажу товарів між сторонами, комерційні підприємства яких перебувають у різних державах
- Визначає юридичне поняття договору купівлі-продажу, встановлює форму договору, регламентує зміст прав та обов'язків тощо
- Ця Конвенція не застосовується до продажу:
 - а) товарів, придбаних для особистого, сімейного чи домашнього використання, крім випадків, коли продавець у будь-який час до чи в момент укладення договору не знав і не міг знати, що товари придбані для такого використання;
 - б) з аукціону;
 - с) у порядку виконавчого провадження чи іншим чином згідно із законом;
 - д) фондових паперів, акцій, забезпечувальних паперів, оборотних документів та грошей;
 - е) суден водного й повітряного транспорту, а також суден на повітряній подушці;
 - ф) електроенергії.

Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1986 р.

- враховуючи надзвичайно важливу роль договорів в історії міжнародних відносин
- визнаючи дедалі зростаюче значення договорів як джерела міжнародного права і як засобу розвитку мирного співробітництва між націями, незалежно від відмінностей в їхньому державному і суспільному ладі
- "договір" означає міжнародну угоду, укладену між державами в письмовій формі і регульовану міжнародним правом, незалежно від того, чи викладена така угода в одному документі, двох чи кількох зв'язаних між собою документах, а також незалежно від її конкретного найменування

Інші міжнародно-правові договори

- Всесвітня поштова конвенція
- Конвенція, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі
- Конвенція про позовну давність в міжнародній купівлі-продажу товарів
- Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень
- Європейська конвенція про зовнішньо-торговий арбітраж
- ...

Міжнародний договір ↔ звичай

- Аналіз змісту міжнародних НПА свідчить, що вони акумулювали в собі норми, що функціонували на рівні міжнародних торговельних звичаїв
- Адже звичаї були історично першими засобами врегулювання відносин підприємництва (та усіх інших)

Тема 3

Правове регулювання підприємницької (комерційної) діяльності в Україні

Лектор: к.ю.н., доцент кафедри
підприємницького та корпоративного права
юридичного інституту ДВНЗ “Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана”
Григоренко Олена В’ячеславівна

